КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

«БЕЗПЕЧНА І ЗДОРОВА ШКОЛА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики
(протокол №5 від 18.05.2026 р.)
Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою
(протокол №4 від 04.06.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Шиян О. І., професорка кафедри освітньої політики, доктор наук з державного управління, професор; Сохань Г. С., завідувачка кафедри суспільствознавчої освіти, кандидат філологічних наук.

Напрям підвищення кваліфікації: підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів і установ, що залучені до створення безпечного та здорового освітнього середовища.

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації підвищення кваліфікації педагогів і керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти зі створення безпечного і здорового освітнього середовища в закладі освіти від 06 09 2023 р. № 1091 .
Термін дії програми: з 01.07.26 р. до 01.07. 31 р.

Рецензент: Гургула Тетяна, професорка кафедри освітньої політики КЗ ЛОР «ЛОІППО», доктор економічних наук;

Олійник Валентина, консультант, центр професійного розвитку педагогічних працівників м.Львова

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми : зумовлена необхідністю захисту життя та здоров'я учасників освітнього процесу та критичною потребою адаптації освітнього середовища до сучасних викликів. Організація освітнього середовища набуває особливої ваги в умовах воєнного стану. Підготовка педагогічних працівників закладів освіти до створення безпечного і здорового освітнього середовища сприятиме безпековій трансформації освітнього процесу, безбар'єрності, інклюзивності та антикризовому управлінню. Програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогів і керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти керівників та враховує вимоги таких нормативно-правових актів: Закон України «Про освіту» (зокрема, стаття 41 щодо системи забезпечення якості); Закон України «Про повну загальну середню освіту»; професійний стандарт керівника (директора) закладу освіти; Концепція «Нова українська школа» та стратегія європейської інтеграції української освіти; постанови Кабінету Міністрів України № 800 та № 1187, що регулюють питання професійного розвитку та ліцензійних умов освітньої діяльності.

Навчання базується на принципах наукової обґрунтованості, практико-орієнтованості й варіативності. Завдяки поєднанню системного, діяльнісного та андрагогічного підходів, програма допомагає реалізовувати стратегію Безпечної та здорової школи, що стає спільною цінністю всієї шкільної громади.

Зміст програми структуровано відповідно до тем Типової програми підвищення кваліфікації (наказ МОН України від 6 вересня 2023 року, наказ № 1091), з урахуванням Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, 2020) та передбачає створення системи управлінських рішень, спрямованих на формування безпечної інфраструктури, організацію цивільного захисту, забезпечення психологічної безпеки, розвиток інклюзивного середовища та формування культури здоров'я у контексті сучасних викликів функціонування закладів освіти.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг(тривалість) : 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: немає.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очно-дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: забезпечення неперервного професійного розвитку педагогічних та управлінських кадрів з питань створення безпечного, безбарєрного і здорового освітнього середовища ЗЗСО відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р.

Завдання підвищення кваліфікації:

- оновити теоретичні знання та практичні вміння педагогічних та управлінських кадрів ЗЗСЩ з нормативно-правового забезпечення створення рівних, належних і безпечних умов , які дозволять трансформувати вимоги законодавства у щоденну успішну практику закладу;
- розкрити шляхи створення безпечної інфраструктуризакладів освіти у співпраці зі службами Національної поліції, МВС, ДСНС, міжсекторальної взаємодії та залучення соціальних інституцій.
- розглянути форми забезпечення ефективного психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах невизначеності, бойових дій.
- аналізувати методи попередження та протидії негативним безпековим явищам
- удосконалити вміння формувати компетентності з питань дотримання безпеки, піклування про здоровя, творення добробуту учасниками освітнього процесу
- формувати цілісне уявлення про Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь як основу формування компетентностей з питань дотримання безпеки, піклування про здоровя, творення добробуту учасниками освітнього процесу.

- розглянути сучасні підходи та стратегії для організації безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- громадянська (ЗК.01);
- соціальна (ЗК.02);
- культурна(ЗК.03); когнітивна (ЗК.04);
- підприємницька (ЗК.05);
- мовно-комунікативна (А1);
- предметно-методична (А2);
- інформаційно-цифрова (А3);
- психологічна (Б1);
- емоційно-етична (Б2);
- інклюзивна (Г1);
- здоровязбережувальна (Г21);
- проєктувальна (Г3);
- інноваційна (Д1);
- здатність до навчання впродовж життя (Д2);
- рефлексивна (Д3).

Очікувані результати навчання:

- знає основи нормативно-правового забезпечення створення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти, організації безпечного освітнього середовища;
- вміє створювати безпечну інфраструктуру закладів освіти у співпраці зі службами Національної поліції, МВС, ДСНС, міжсекторальної взаємодії з соціальними інституціями
- володіє прийомами моделювання організації безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:
Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об’єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою.
Практичне завдання – 40 балів, підсумкове тестування (20 запитань) – 60 балів (правильна відповідь – 3 бали).

Практичне завдання.

Завдання практичної	Вимоги	Максимальний

		бал
1. Проаналізуйте та презентуйте безпекову інфраструктуру Вашого ЗЗСО та вашу роль у безпековому процесі закладу	Аналіз та презентація безпекової інфраструктури Закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) базуються на нормативних вимогах Міністерства освіти і науки, «Концепція безпеки закладів освіти» та методиці інституційного аудиту	25
2. Запропонувати форми використання здоров'язбережувальних технологій під час освітньог процесу учнів школи в умов онлайн навчання**.**	Виконання завдання базується на вимогах до сучасного освітнього менеджменту, Санітарного регламенту для ЗЗСО та критеріїв Інституційного аудиту ДСЯО.	15

У випадку, якщо пропущено понад 50% навчального часу, передбаченого програмою підвищення кваліфікації, документ про підвищення кваліфікації не видається.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 5-и модулів та 7-ми взаємопов’язаних тем. Після опрацювання двох модулів передбачено виконання практичних робіт. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники 100 балів. Прохідний бал – 70. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичну роботу та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, з них 9 год – лекційні заняття, 15 год – практична робота, 5 год – самостійна робота, 1 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва теми	Кількість годин			
	Теоретична складова	Практична складова	Самостійна робота	Разом
Модуль 1. Нормативно-правове забезпечення Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у ЗЗСО.				
Інтеграційно-мотиваційне заняття. Ознайомлення з програмою. Очікування слухачів.		2		2
Тема 1.1. Нормативно-правове забезпечення Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у ЗЗСО.	1	1		2
Тема 1.2. Безпечне освітнє середовище, поняття та складові. Структура та особливості безпечного освітнього середовища	1	1	1	3
Разом за модулем:	**2**	**4**	**1**	**7**
Модуль 2. Сучасні підходи та стратегії для організації безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища та міжсекторально взаємодії.				
Тема 2.1. Сучасні підходи та стратегії для організації безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища	1	2		3
Тема 2.2. Забезпечення співпраці зі службами Національної поліції, МВС, ДСНС, міжсекторальної взаємодії та залучення соціальних інституцій.	1	2	1	4
Разом за модулем:	**2**	**4**	**1**	**7**
Модуль 3. Попередження та протидія негативним безпековим явищам. Безпека дітей в Інтернеті. Забезпечення ефективного психологічного супроводу учасників освітнього процесу в				

умовах невизначеності, бойових дій.				
Тема 3.1. Попередження та протидія негативним безпековим явищам. Безпека дітей в Інтернеті.	1	1		2
Тема 3.2 Психологічний супровід учасників освітнього процесу в умовах невизначеності, бойових дій.	1	1	1	3
Разом за модулем:	**2**	**4**	1	**5**
Модуль 4. Забезпечення соціальної і здоров'язбережувальної складової освіти				
Тема 4.1. Забезпечення соціальної і здоров'язбережувальної складової освіти	1	1		2
Тема 4.2 Формування компетентностей з питань дотримання безпеки, піклування про здоровя, творення добробуту учасниками освітнього процеу		2	1	3
Разом за модулем:	**1**	**3**	1	**5**
Модуль 5. Шкільна команда безпечної та здорової школи в дії.				
Тема 5.1. Професійний розвиток персоналу безпечної та здорової школи	1	1		2
Тема 5.2. Створення безпечної інфраструктури закладу	1	1	1	3
Разом за модулем:	**2**	**2**		**5**
Контрольні заходи (тестування).			1	1
Всього	**9**	**15**	**6**	**30**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Нормативно-правове забезпечення Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у ЗЗСО.

Інтеграційно-мотиваційне заняття.

Знайомство з слухачами, реєстрація, ознайомлення з навчальним планом. Заняття відбувається у формі інтерактивної взаємодії зі слухачами.

Тема 1.1. Нормативно-правове забезпечення Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у ЗЗСО.

Чинники, що зумовлюють на рівні держави, громади та закладів освіти актуалізацію безпекової політики та проблеми створення безпечного, здорового та комфортного освітнього середовища у ЗЗСО. Аналіз основних нормативних документів, роль Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища (указ Президента №195/2020), план заходів щодо її реалізації та створення безпечного середовища в умовах воєнного стану.відповідно до. Ключові засади Концепції безпеки закладів освіти (КМУ №301-р/2023 Державні стандарти освіти та їх роль для забезпечення безпечного та здорового середовища у ЗЗСО.

Тема 1.2. Безпечне освітнє середовище, поняття та складові. Структура та особливості безпечного освітнього середовища

Безпечне освітнє середовище, поняття та складові. сукупність умов у закладі освіти, що унеможливлюють заподіяння фізичної, майнової чи моральної шкоди всім учасникам освітнього процесу. Складові безпечного освітнього середовища. Фізична безпека. Психологічна безпека. Інформаційна безпека. Інклюзивність. Соціальна та здорвязбережувальна безпека. Структура безпечного освітнього середовища. Особливості безпечного освітнього середовища. Ідентифікація, оцінювання та моніторинг ризиків. Ризик-орієнтований підхід до управління безпекою закладу освіти.

Модуль 2. Сучасні підходи та стратегії для організації безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища та міжсекторально взаємодії.

Тема 2.1. Сучасні підходи та стратегії для організації безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища

Безпечне, безбар'єрне та інклюзивне освітнє середовище**.** Сучасні підходи до організації простору. Універсальний дизайн в освіті.
Розумне пристосування. Безпека. Психологічна підтримка, протидія булінгу та дискримінації. Виміри безбар'єрності (архітектурна, освітня, інформаційна

та соціальна доступність). Організація інклюзивного навчання та ресурсне забезпечення (нормативне, методичне, матеріально-технічне). Надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг. Впровадження педагогіки партнерства, встановлення сприятливого соціального та емоційного клімату в ЗЗСО і класному колективі. Управлінські дії керівника щодо створення безпечного, безбар'єрного та інклюзивного середовища. Стратегії реалізації: освітня безбарєрність; розвиток інклюзії.; навчання громад.

Тема 2.2. Забезпечення співпраці зі службами Національної поліції, МВС, ДСНС, міжсекторальної взаємодії та залучення соціальних інституцій.

Взаємодія між закладами освіти, правоохоронцями, рятувальниками та громадою. Напрями співпраці з Національною поліцією та МВС. Координація дій спеціаліста громади з поліцією для моніторингу безпекової ситуації в школі**.** Служба шкільних офіцерів поліції. Запобігання правопорушенням. Кібербезпека**.** Взаємодія з Державною службою з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Класи безпеки залучення школярів до популяризації культури безпеки серед однолітків. Евакуаційні тренування Аудит безпеки. Міжсекторальна взаємодія та залучення соціальних інституцій (ССД; ЦСС; благодійники)

Модуль 3. Попередження та протидія негативним безпековим явищам.

Тема 3.1. Безпека дітей в Інтернеті.
Попередження та протидія негативним безпековим явищам.

Попередження та протидія сучасним цифровим загрозам. Критичне мислення та відповідальна поведінка. Кібербулінг та цькування: Кібербулінг та цькування: Фішинг та шахрайство: Воєнний контент: Попередження (Профілактика) Протидія та дії у разі небезпеки. Звернення до органів.Кіберполіція України.

Тема 3.2. Забезпечення ефективного психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах невизначеності, бойових дій

Психологічний супровід учасників освітнього процесу.
Умови невизначеності. Сутність та виклики періоду невизначеності. Постійний стрес. Хронічна загроза життю та втрати. Психічна травматизація. Ризик розвитку ПТСР. Гострі стресові реакції. Депресивні стани. Дезорганізація навчання: зміна форматів (онлайн/дистанційно), втрата концентрації, зниження мотивації. Професійне вигорання. Пріоритетні завдання психологічного супроводу **(**створення безпеки, стабілізація стану, надання першої психологічної допомоги. Психоедукація: Навчання технікам

саморегуляції, управління стресом та розпізнавання ознак травми. Моніторинг (регулярне відстеження емоційного стану).

Модуль 4 . Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь як . основа формування компетентностей з питань дотримання безпеки, піклування про здоровя, творення добробуту учасниками освітнього процесу.

Тема 4.1. Забезпечення соціальної і здоров'язбережувальної складової освіти

Державні стандарти початкової, базової та профільної освіти. Нормативно-правова база забезпечення соціальної і здоров'язбережувальної складової освіти. Мета СЗО галузі. Ключові підходи (особистісно орієнтований, компетентнісний). Чинники, що зумовлюють на рівні держави, громади та закладів освіти потребу впровадженння СЗО галузі

Тема 4.2. Формування компетентностей з питань дотримання безпеки, піклування про здоровя, творення добробуту учасниками освітнього процесу.

Соціальна та здоровязбережувальна освітня (СЗО) галузь. Компетентнісний потенціал СЗО галузі. Ключові компетентності. Рамки компетентностей. Наскрізні вміння. Розвиток соціальної компетентності. Адаптаційний, предметний та профільний рівень СЗО галузі. Інтегровані курси та предмети галузі. Інтегрований курс галузі СЗО «Здоров'я, безпека та добробут». Організація та зміст ЗЗСО з формування компетентностей з питань дотримання безпеки, піклування про здоровя, творення добробуту учасниками освітнього процесу.

Модуль 5. Шкільна команда безпечної та здорової школи в дії.

Тема 5.1. Професійний розвиток персоналу безпечної та здорової школи.

Модель організації системного навчання учасників освітнього процесу в умовах воєнного часу. Роль керівника ЗЗСО у запровадженні обов'язкового навчання (підвищення кваліфікації) педагогічних та інших працівників закладу з безпекових питань , проблем базових психологічних утручань, основ психологічної самодопомоги та допомоги іншим. Використання можливостей Інтернет для професійного розвитку педагогів з питань безпеки закладу освіти.

Тема 5.2. Шкільна команди ЗЗСО для розвитку «Безпечної та здорової школи»

- Формування шкільної команди закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) для створення безпечного та здорового освітнього середовища. Алгоритм

створення команди. Нормативно-правове забезпечення. Склад команди Розподіл обов'язків. Навчання членів команди .Ключові завдання та функції Проведення комплексного аудиту — оцінка стану укриттів, систем оповіщення, пожежної сигналізації та прилеглої території. Розробка безпекових документів — створення інструкцій, планів евакуації та алгоритмів дій під час тривог. Організація тренувань — регулярне проведення навчальних евакуацій для учнів та персоналу.Моніторинг ризиків — постійне оновлення карти ризиків закладу та усунення технічних несправностей. Психологічна підтримка — створення просторів емоційного розвантаження та протидія булінгу. Психологічний комфорт: формування атмосфери довіри, взаємодопомоги та емоційної стабільності в колективі.

Тема 4.2. Вихідне діагностування та рефлексія
Онлайн-Практичне заняття
4.2.2. Підсумки модуля. Анкетування.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань.

Практичне завдання № 1 (після опрацювання модуля 1).

Слухач (ПІБ): _____

Заклад освіти: _____

1. Проаналізуйте та презентуйте безпекову інфраструктуру Вашого ЗЗСО

Ключовий виклик: (забезпечення цілісності та операційної готовності ЗЗСО як закладу «Безпечна та здорова школа» в умовах воєнного часу)
Стратегічна ціль: (Створення стійкої, проактивної екосистеми «Безпечної та здорової школа» в умовах воєнного часу).

2. Підготуйте проєкт наказу з питання створення безпечного і здорового освітнього середовища ЗЗСО
- згідно до норм ДСТУ 4163:2020 (правила оформлення документів), Закону України «Про повну загальну середню освіту»
- з урахуванням вимог МОН і ДСНС щодо цивільного захисту.
- відповідно чотирьом групам критеріїв: юридичним, змістовним, процесуальним та технічним

Завдання практичної	Вимоги	Максимальний бал
1. Проаналізуйте та презентуйте безпекову	Аналіз та презентація безпекової інфраструктури	25

інфраструктуру Вашого ЗЗСО і Вашу роль у безпековому процесі закладу	Закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) базуються на нормативних вимогах Міністерства освіти і науки, «Концепція безпеки закладів освіти» та методиці інституційного аудиту	
2. Запропонуйте шляхи тТрансформації віртуального уроку з простору «пасивного сидіння» біля екрана на безпечне, адаптивне та здоров'язбережувальне середовище.	Виконання завдання базується на вимогах до сучасного освітнього менеджменту, Санітарного регламенту для ЗЗСО та критеріїв Інституційного аудиту ДСЯО. Стрімке погіршення фізичного та психоемоційного стану учнів	15

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання.

Модуль 1. Нормативно-правове забезпечення Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у ЗЗСО.

1. Обгрунтуйте чинники, що зумовлюють на рівні держави, громади та закладів освіти актуалізацію безпекової політики та проблеми створення безпечного, здорового та комфортного освітнього середовища у ЗЗСО.
2. Визначте шляхи реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища (указ Президента №195/2020)
3. Яка роль Державних стандартів освіти для фомування безпечного та здорового середовища у ЗЗСО?
4. Що унеможливлює заподіяння фізичної, майнової чи моральної шкоди всім учасникам освітнього процесу?
5. У чому полягає ризик - орієнтований підхід до управління безпекою закладу освіти.

Модуль 2. Сучасні підходи та стратегії для організації безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища та міжсекторально взаємодії.

1. Які сучасні підходи до організації простору реалізовують у ЗЗСО.
2. Що таке універсальний дизайн в освіті.?
3. За якими критеріями можна визначити забезпечення безбар'єрності?.
4. Яку роль відіграє впровадження педагогіки партнерства, встановлення сприятливого соціального та емоційного клімату в ЗЗСО і класному колективі.
5. Як налагодити взаємодію з Державною службою з надзвичайних ситуацій (ДСНС).?
6. Визначте напрями співпраці з Національною поліцією та МВС.

Модуль 3. Попередження та протидія негативним безпековим явищам.

1. Охарактеризуйте як протидіяти сучасним цифровим загрозам.
2. Які з перелічених кібернебезпек (кібербулінг та цькування; кібербулінг та цькування; фішинг та шахрайство) на вашу думку, є найбільш поширеними серед учнівства?
3. Чи звернення до органів (Кіберполіція України.) належить до управлінських рішень? Обгрунтуйте
4. Що таке психологічний супровід учасників освітнього процесу?
5. Які ознаки дезорганізації навчання.
6. Кого і як необхідно навчати технікам саморегуляції, управління стресом та розпізнавання ознак травми.

Модуль 4 . Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь як . основа формування компетентностей з питань дотримання безпеки, піклування про здоровя, творення добробуту учасниками освітнього процесу.

1. Охарактеризуйте чинники, що зумовлюють на рівні держави, громади та закладів освіти потребу впровадженння СЗО галузі.
2. Які мета соціальної та здоровязбережувальної освітньої галузі.?
3. Що таке компетентнісний потенціал СЗО галузі ?
4. Які ключові компетентності та наскрізні вміння формують засобами інтегрованого курсу «Здоров’я, безпека та добробут» ? Обгрунтуйте

Модуль 5. Шкільна команда безпечної та здорової школи в дії.

1. У чому полягає роль керівника ЗЗСО щодо запровадження обов’язкового навчання (підвищення кваліфікації) педагогічних та інших працівників закладу з безпекових питань?
2. Як ефективно використовувати можливості Інтернет для професійного розвитку педагогів з питань безпеки закладу освіти ?

3. Як сформувати шкільну команду закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) для створення безпечного та здорового освітнього середовища ?
4. Як здійснюється комплексний аудит ЗЗСО з питань безпеки?
5. У чому полягає моніторинг ризиків?
6. Навіщо організовувати регулярні тренування навчальних евакуацій для учнів та персоналу?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту»
2. *Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій* в *умовах воєнного стану*, *надзвичайної ситуації або надзвичайного стану»* від *15 березня* 2022 *р*. No *2126-IX*. Режим доступу: [Електронний ресурс https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text.
4. *Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій* в *умовах воєнного стану*, *надзвичайної ситуації або надзвичайного стану»* від *15 березня* 2022 *р*. No *2126-IX*. Режим доступу: [Електронний ресурс] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text
5. Кабінет Міністрів України. *Розпорядження* від 07 *квітня 2023* р. *No301-р Концепція безпеки закладів освіти*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text
6. Міністерство освіти і науки України. *Лист від 15 вересня* 2022 *р*. No1/10258-22 *Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу дітей* з *особливими освітніми потребами* у *2022/2023 навчальному році*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1025729-22#Text
7. НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі. Указ Президента України від 25 травня 2020 року No 195/2020
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898 «Державний стандарт базової освіти». Інтернет ресурс: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text.
9. Професійний стандарт за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», (2020) Верховна Рада України.

Основна література

10. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації **укриття**. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/news/bezpeka- pid-chas-navchannya-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-ukrittya

11. Бугайчук А. Групи підтримки та мобільні додатки: як борються зі шкільним булінгом у США і Канаді? *Психолог*, No 1(649), с. 20-25, 2019.
12. Здорова школа: аспекти духовного здоров'я: навч. посіб. / Шиян О.І., Кудрик Л.Г.. // за наук. ред.. Олени Шиян . -Л.: «Літопис», 2011. – 90с**.**
13. Здорова школа : аспекти моніторингу. /[Олена Шиян, Юлія Павлова, Ліліана Кудрик, Наталія Сороколіт, Оксана Микитюк за наук. ред.. Олени Шиян. - Л.: «Літопис», 2010. – 216 с .
14. Здорова школа: аспекти освітньої політики: навч. посіб. / авт.кол.: Шиян О.І., Павлова Ю.О., Іванова М.А. [та ін..]; за наук. ред.. Олени Шиян. - Л. 2010. – 216 с.
15. Здорова школа: сприятливе екосередовище: навч. посіб. / Шиян О.І., Микитюк О.М. // Л.: «Літопис», 2011. –96с**.**
16. Здоров'язберігаючі технології в освіті дорослих / Шиян О. І. // Освіта дорослих : енциклоп. словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка. - Київ, 2014. - С. 159
17. Компетентнісний підхід до забезпечення здорового способу життя у сприятливому екосередовищі : навч. посіб. : рек. МОН України, / [уклад. О. М. Микитюк, О. І. Шиян]. – Львів : ЦПД ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 136 с.
18. Модельні навчальні програми для 5-6 класів Нової української школи «Здоровя, безпека, добробут»,2021.
19. Модельна навчальна програми для 7-9 класів Нової української школи («Здоровя, безпека, добробут»), 2023.
20. Модельні навчальні програми для 10-12 класів Нової української школи (Інтегрований курс соціальної та здоровязбережувальної галузі) (2026)
21. Національний центр з профілактики хронічних захворювань і пропагування здорового способу життя. Відділ здоров'я населення. Індекс здоров`я школи: керівництво з самостійного оцінювання та планування, 2014.
22. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (2021)
23. Шиян О.І. Здорова школа: аспекти управління : [навч. посіб.] / Олена Шиян, Роман Шиян// Л. : ЛДУФК , 2012.- 216 с.
24. Шиян, О. І . Здорова школа: рухова активність. : [навч. посіб.] / Олена Шиян, Наталія Сорокаліт, Ірина Турчик,. *Л.: Кольорове небо*. Кольорове небо, 2013. – 84 с.
25. Шиян Олена, Волощенко Ольга, Дяків Василь, Козак Олександра, Седоченко Алевтина. Здоров'я, безпека та добробут. Підручник для 5 класу закладів загальної˙середньої˙освіти (2022)
26. Шиян Олена, Волощенко Ольга, Дяків Василь, Козак Олександра, Седоченко Алевтина. Здоров'я, безпека та добробут. Підручник для 6 класу закладів загальноїсередньоїосвіти (2023)
27. Шиян Олена, Дяків Василь, Седоченко Алевтина, Тагліна Ольга. Здоров'я, безпека та добробут. Підручник для 7 класу ЗЗСО (2024)
28. Шиян Олена, Дяків Василь, Седоченко Алевтина, Тагліна Ольга. Здоров'я, безпека та добробут. Підручник для 8 класу ЗЗСО (2025)

29. Шиян Олена, Дяків Василь, Седоченко Алевтина, Тагліна Ольга. Здоров’я, безпека та добробут. Підручник для 9 класу ЗЗСО (2026)
30. Шиян О.І. Проблеми впровадження варіативної складової навчальної програми / Шиян О.І., Кравченко Н.С. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - Харків, 2012. - № 9. - С. 104 - 107.
31. Шиян О.І., Страшко С.В.. Соціальна і здоров’язбережувальна освітня галузь у контексті впровадження стандарту нової української школи. ІІІ Міжнародний симпозіум. *Освіта і здоров’я підростаючого покоління,* 2021, вип. 1 Ч.3., С.247